

ปลดหนี้ให้ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

อนุชาติ คงมาลัย : อัยการอาวุโส
สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายบริหารจัดการความรู้
สำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด
๑ เมษายน ๒๕๖๑

ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ แต่ถ้าเจ้าหนี้แสดงเจตนาต่อลูกหนี้ว่าจะปลดหนี้ให้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๔๐ บัญญัติให้หนี้นั้นเป็นอันระงับสิ้นไป โดยวรรคสองของมาตรานี้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า “ถ้าหนี้มีหนังสือเป็นหลักฐาน การปลดหนี้ต้องทำเป็นหนังสือด้วย ฯลฯ”

ปัจจุบันสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เข้ามาเป็นระบบสื่อสารที่จำเป็นของสังคม จึงได้เกิดกรณีเป็นคดีตัวอย่างที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การบอกปลดหนี้ให้ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แม้จะไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือโดยตรง และไม่มีลายมือชื่อของเจ้าหนี้ด้วย ก็ถือเป็นการปลดหนี้ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้แล้ว ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๕๗/๒๕๖๐

บทบัญญัติของกฎหมาย

ในคดีตัวอย่างตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๕๗/๒๕๖๐ ศาลฎีกาได้ยกบทบัญญัติของกฎหมายประกอบการวินิจฉัย รวม ๒ ฉบับ กล่าวคือ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการแสดงเจตนา ตามมาตรา ๑๕๔ และการปลดหนี้ ตามมาตรา ๓๔๐ และ

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา ๑๕๔ การแสดงเจตนาใดแม้ในใจจริงผู้แสดง จะมีได้เจตนา ให้ตนต้องผูกพันตามที่ได้แสดงออกมาก็ตาม หาเป็นมูลเหตุให้การแสดงเจตนาอันเป็นโมฆะไม่ เว้นแต่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจะารู้ถึง เจตนาอันซ่อนอยู่ในใจของผู้แสดงนั้น”

“มาตรา ๓๔๐ ถ้าเจ้าหนี้แสดงเจตนาต่อลูกหนี้ว่าจะปลดหนี้ให้ ท่านว่าหนี้นั้นก็อันระงับสิ้นไป ถ้าหนี้มีหนังสือเป็นหลักฐาน การปลดหนี้ก็ต้องทำเป็นหนังสือด้วย หรือต้องเวนคืนเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หรือขีดฆ่าเอกสารนั้นเสีย”

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔

“มาตรา ๗ ห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใด เพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์”

“มาตรา ๘ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา ๙ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การใดต้องทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดง ถ้าได้มีการจัดทำข้อความขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง ให้ถือว่าข้อความนั้นได้ทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดงแล้ว”

“มาตรา ๙ ในกรณีที่บุคคลพึงลงลายมือชื่อในหนังสือ ให้ถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีการลงลายมือชื่อแล้ว ถ้า

(๑) ใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ และสามารถแสดงได้ว่าเจ้าของลายมือชื่อรับรองข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นว่าเป็นของตน และ

(๒) วิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้โดยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสร้างหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมหรือข้อตกลงของคู่กรณี”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๕๗/๒๕๖๐

ข้อความที่โจทก์ส่งถึงจำเลยทางเฟสบุ๊ก มีใจความว่าเงินทั้งหมด ๖๗๐,๐๐๐ บาทไม่ต้องส่งคืนให้แล้ว ยกให้หมดไม่ต้องส่งดอกอะไรมาให้ จะได้ไม่ต้องมีภาระหนี้สินติดตัว การส่งข้อมูลดังกล่าวเป็นการสนทนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ถือว่าเป็นการส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ต้องนำพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาใช้บังคับ ซึ่งตามมาตรา ๗ บัญญัติว่าห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใด เพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และมาตรา ๘ บัญญัติว่าภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา ๙ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การใดต้องทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือหรือมีเอกสารมาแสดง ถ้าได้มีการจัดทำข้อความขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง ให้ถือว่าข้อความนั้นได้ทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดงแล้ว ดังนั้นข้อความที่โจทก์ส่งถึงจำเลยทางเฟสบุ๊ก แม้จะไม่มีลายมือชื่อโจทก์ก็ตาม แต่การส่งข้อความของโจทก์ทางเฟสบุ๊ก จะปรากฏชื่อผู้ส่งด้วยและโจทก์ก็ยอมรับว่าได้ส่งข้อความทางเฟสบุ๊ก ถึงจำเลยจริง ข้อความการสนทนาจึงรับฟังได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาปลดหนี้ให้แก่จำเลย โดยมีหลักฐานเป็นหนังสือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๔๐ หนี้ตามสัญญากู้ยืมย่อมระงับ โจทก์ไม่อาจยกเหตุว่า โจทก์ไม่มีเจตนาที่จะปลดหนี้ให้จำเลยแต่ทำไปเพราะความเครียด ต้องการประชดประชันจำเลยขึ้นอ้าง เพื่อให้เจตนาที่แสดงออกไปตกเป็นโมฆะ เพราะไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยได้รู้ถึงเจตนาที่ซ่อนอยู่ภายในของโจทก์